

יחיא מחמוד אל-יחיא, אל-סנסורה: קריה דמדעה אל-אחתלא אל-צהוני,
דמשק: דאר אל-ענ'רה ללגשר ואל-תוויע, 1998

עמ' 119-123

מספר ימים לאחר שנכבש כפר לאם הגיע תורה של סגמורה. היהודים תקפו אותה לעת ערב אך צעירי הכפר הגנו עליו בכל הכוח ואילצו את הפושטים התוקפים לסגת לאחר שהותירו מאחורם הרוגים ופצועים רבים שנפלו בשדות החיטה ממזרח לכפר, אך הרבר לא מצא חן בעיני היהודים אלא העלה את חמתם והם חזרו לכפר ביום שלמחרת והפעם מכיוונים שונים ואפילו מן הים והתרכזו בחוף בסמוך לבתי הכפר בשעת בוקר מוקדמת והחלו בהתקפה עזה. מצבם של תושבי סגמורה בזמן המסוכן הזה היה למצבו של המפקד הערבי המפורסם מאדק בן זיאד ביום בו פשט על ספרד ושרף את הספינות שהובילו את כוחותיו ליבשת הספרדית ואז אמר להם "הים מאחריכם והאויב לפניכם ובאלוהים אין לכם אלא הצדק והסבלנות".

צעירי הכפר הגנו על כפרם, על בתיהם ועל אדמתם עד הכרור האחרון, אחר כך חדלו ולאחר מכן נכנסו היהודים לכפר ובמזחם הנקמה במקום כבוד לאותם אנשים אשר הגנו על כפרם היפה ועל בתיהם ואדמתם ופתחו באש על כל מי שמבטם נפל עליו והרגו בצודה שפלה גם נשים. אחר כך הרגו כרי למלא פקודה בכפר ואפילו אותם גברים אשר העסיקו אותם באיסוף הנופות ברחובות הכפר וזאת לעיני נשותיהם וילדיהם ואמהותיהם שאספו אותן ליד בור שחפרו אותו בקצה הצפוני כדי שתראינה במו עיניהן.

בעת כניסתם של החיילים היהודים לסגמורה נפלו 52 חללים מתושבי סגמורה ושמותיהם ברשימת חללי סגמורה והיו גם שבעה פצועים ולהלן מה שאירע לשאר תושבי סגמורה:

היהודים לקחו עמם כאסירים את הזקנים ואת הצעירים שנותרו בחיים למחנה מנצד בכפר ג'ליל ואת הנשים, הילדים והזקנות לקחו לכפר פרידיס הנמצא בקרבת מקום ולאחר ששהו שם כמה ימים, עברו למול כרם ואחר כך לשכם ואחר כך לסוריה.

כאן אין מנוס בידי אלא לחזור לעניין כניסת הכוחות היהודים שנקראו "ההגנה" ולומר כי הם הוכיחו שאינם כוחות הננה אלא כוחות תקיפה פראיים שאיש לא מתנהג כמוהם אלא רק מי שהוא חסר מצפון ואופי ואנושיות ושאינו נוהג על פי חוקי המלחמה. האם יש חוק שמתיך לחייל להרוג אנשים ברחובות לאחר שנכנעו ולאחר שרובי הצעירים הפכו למקלות לאחר שאולה התחמושת?

והרי לפניכם כמה דוגמאות לברבריות הזו:

1. אותם חיילים הורו לחמישה צעירים מהכפר לאסוף את הגופות מרחובות הכפר כפי שהיה קודם במקרה אחר והובילו אותן במשאיות לבור עשהזכרנו אותו ולאחר שהסתיים איסוף הגופות הועמדו על שפת הבור ופניהם אל גופות החללים ואחר כך הגיע אחד מקציני ההגנה וירה בגבם מאחור והם נפלו לתוך הבור על גופות חבריהם.
2. אישה נורתה מכדור בוגדני ותינוק יונק בידיה וכאשר נפלה על הקרקע נפל תינוקה לידה כשהוא בוכה והתקרב לגופת אמו כשהוא מחפש שד כדי לינוק והתרחק ממנה כי הייתה חסרת חיים.
3. אם לשלושה בנים שאחד מהם נהרג מכדור בוגדני כאשר נכנסו הכוחות היהודיים לכפר והאח השני היה אחד מהחמישה אשר הופל עליהם לאסוף את הגופות מרחובות הכפר וכאשר ראה את אחיו נופל חלל נחן מעליו ואחו בו כשהוא מנעק אותו והחיילים שליוו את מבצע איסוף החללים ירו בו והוא נפל מעל אחיו ומת. ואילו האח השלישי היה בקרבת אמו שישבה בין הנשים ליד בור החללים ובא אחד מאנשי ההגנה צמאי הדם ורצה להרוג שניים או שלושה מהצעירים שישבו ליד הבור והקצין האחראי במקום התנגד ומאחר עמד על דעתו, אמר לו קח לך רק אחד מאלה ובחירתו נפלה במקרה על הבן השלישי של האישה והיא והוא נרד אותו למרחק כמה מטרים וירה בו לעיני אמו המסכנה והרג אותו.
4. החיילים היהודים גילו היישר ממזרח לכפר שני אנשים שלווים מתושבי הכפר ולא היה להם נשק. הם רדשו מהם לעמוד מול סלע גבוה מתוך כוונה לירות בהם מאחור כמנהגם. לפתע הופיע אחד מיהודי זמארין (זיכרון יעקב) שהתלוו לפעולה המסורפת הזו, שהכיד את אחד מהשניים והוא יחיא בן מחמד חצ'ר אל-מאצ'י מתושבי הכפר והיה לו מליץ יושר ודיבר עליו טובות על תכונותיו האנושיות במשך חייו וריחמו עליו אך ירו למוות בחברו והוא המנוח מצטפא אבו ג'אמוס.
5. אישה זקנה שיצאה מביתה נשענת על מקל נורתה למוות בידי החיילים ללא כל סיבה.
6. אחד מתושבי מנסורה ששמו שיח' סלימאן אל-רשיד אל-חסיין אל-יחיא סבל מתשישות במוחו לאחר שלמד כמה שנים באוניברסיטת אל-אזהר במצרים וקיבל תעודת מוסמך בלימודי האיסלאם ובא האיש הזה מחיפה למנסורה ביום השני לכיבוש הכפר ולא ידע שהחיילים היהודים נכנסו לכפר וכאשר הגיע לגורן של הכפר ללא התראה ירה עליו חייל להודי ונפל הרג לחללת מי הגשם ליד הגורן ונותר יושב על ברכו ונותר כמו שאומרים יומיים תמימים עד שקברו אותו באותה חללת מים.

מה אירע עם אסירי מנסורה לאחר שנלקחו למחנה המעצר ג'ליל? הם סבלו סבל רב במחנה הזה במשך שמונה חודשים ואחר כך הוחלפו בשבויים יהודים שנשבו בידי צבאות ערביים ושבויי מנסורה הועברו למול כרם ואחר כך יצאו עם משפחותיהם לסוריה או שנותרו באזור. כמה מנכבדי מנסורה חזקניה נפלו בדרך לסוריה או מיד לאחר שהגיעו אליה ומתו כמו:

- 1. אל-חאג' מחמוד אבו הנאא
- 2. מוסא אבראהים עבד אל-עאל
- 3. אבראהים אל-מצרי
- 4. סעד אל-מנג'י
- 5. פאיז אל-איוב אל-אעמר
- 6. מחמד אל-מצמפא
- 7. אעמר אבו מאצ'י
- 8. אבראהים אל-צבאנע'
- 9. מחמד אל-צאדק אל-מאצ'י
- 10. טה אל-שיח' מחמוד סלאם

וזאת בשל המצוקה הנפשית והיגון העמוק והסבל ובעיקר בגלל אובדן המולדת והאדמה והבית ואחר כך אובדן החללים בכפר לעיניהם.

כאן אין אלא לציין שהנשים לא ניצלו מזוועות החיילים היהודים בעת שחיפשו עליהן לפני שהוציאו אותן מסמטורה והעבירו אותן לפרידיס. התנהגו כלפיהן בצורה נתעבת ונפשעית ולקחו מהן כל מה שהיה כמו חבשימים וכסף וכאשר הגיע הנשים הללו עם ילדיהן לסוריה הן היו חסרות כל.

עמ' 143

שמות החללים שנפלו בקרב מנמורה

- 1. ✓ קאסם דקנאש
- 2. מחמד מחמוד קאסם אאל חמדאן
- 3. ח'ליל מחמוד קאסם אאל חמדאן
- 4. מחמד אחמד קאסם אאל חמדאן
- 5. עיסא בן חמדאן קאסם
- 6. ✓ תופיק בן עיסא חמדאן קאסם
- 7. ✓ רפיק בן עיסא חמדאן קאסם
- 8. מוסא חמדאן קאסם קאסם
- 9. מחמד אמין חמדאן קאסם קאסם
- 10. ✓ אחמד סלימאן אל-סלבוד
- 11. ✓ ח'ליל סלימאן אל-סלבוד
- 12. ✓ מצמפא סלימאן אל-סלבוד
- 13. ✓ ג'ודת רנ'ב אל-סמרה
- 14. ✓ תופיק חסן את-הנדי
- 15. ✓ מחמד אל-איוב (אבו זיד)
- 16. ✓ מחמד אחסאן אל-אעמר

17. סלמאן אל-אמרש ✓
 18. עיסא סלמאן אל-אמרש ✓
 19. מצמפא אבו נ'אמוס ✓
 20. פצ'ל מחמוד אבו הנאא ✓
 21. פוזי אבו זמק ✓
 22. מחמד טה מחמוד סלאם ✓
 23. ענד אל-ג'באר טה סלאם ✓
 24. מוסא בן עיסא סלאם ✓
 25. ענד אל-ראוף אבראהים סלאם ✓
 26. סוידאן אל-עשמאוי ✓
 27. עמיה אל-עשמאוי ✓
 28. אל-חאנ' ענד אל-רחמן אל-דסוקי ✓
 29. עיסא אחמד אל-דסוקי ✓
 30. סלים ח'ליל אל-דסוקי ✓
 31. נמר ח'ליל אל-דסוקי ✓
 32. מחמד עוי' אבו אדריס ✓
 33. חסן אניס אבו מאצ'י ✓
 34. שחארה סעיד אל-מצלח ○
 35. עארף אבראהים אומגישי ✓
 36. ענד אל-עוזי מחמוד אל-זראע ✓
 37. ד'יב מחמוד אל-ח'טיב ✓
 38. חסן מוסא אל-עמורי ✓
 39. רשיד בן אעמר אבו מאצ'י ✓
 40. אחמד סלימאן אל-מצרי ✓
 41. סלימאן אל-מצרי ✓
 42. מוסא ענד אל-רחים ✓
 43. סלים מחמד אבו שכד ✓
 44. אסעד אחמד מדיס ○
 45. חסין אל-פראן (מכפר אנ'ום, היה במנמורה דרך מקרה) ✓
 46. עיסא אל-נוורי (מכפר עין ע'זאל, היה במנמורה דרך מקרה) ✓
 47. סלמאן אל-פארט (מכפר פרידיס, היה במנמורה דרך מקרה) ✓
 48. מחמד חסן אל-נ'מאל ✓
 49. אל-שיח' סלימאן אל-רשיד אל-יחי ✓
 50. רשיד ח'אלד (מסוריה, היה במקום במקרה) ✓
 51. עמה אל-חאנ' סלימאן אל-הנרי ✓
 52. שפיק דקנאש ✓

שמות הפצועים בקרב מנמורה

1. **עיסא מחמוד סלאם**
2. **פיצל מחמוד אבו הנאא** —
3. **אבראהים מוסא אל-שורי**
4. **מחמד אחמד אל-בירומי**
5. **אאמנה מחמד אבו אנמד** —
6. **סנאר אל-פלו** —
7. **רחמה אסער אל-מרג'אן**
8. **חפצה שהבאת (זרה, הייתה במקום במקרה)**